การพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง

Development of Communication and Active Citizenship Competencies of Prathom Suksa 6 Students Using Phenomenon-based Learning Combined with simulations

นิชนันท์ พนมเขต[1] และดนิตา ดวงวิไล[2]
Nichanan Phanomkhet and Dhanita Doungwilai

Received: November 30, 2025
Revised: August 30, 2026
Accepted: August 30, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสมรรถนะการสื่อสาร และ 2) พัฒนาสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีระดับสมรรถนะตั้งแต่ระดับ “สามารถ” ขึ้นไป วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านกงพาน จังหวัดอุดรธานี จำนวน 8 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง จำนวน 12 แผนแบบวัดสมรรถนะ แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบบันทึกหลังการจัดกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละ ผลการศึกษา พบว่า 1) ผลการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสาร หลังสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 35.63 (S.D. = 2.45) คิดเป็นร้อยละ 79.17 โดยมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ระดับความสามารถขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และข้อ 2) ผลการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 25.88 (S.D. = 0.93) คิดเป็นร้อยละ86.25 มีนักเรียนจำนวน 7 คนที่ผ่านเกณฑ์ระดับสามารถ

[1-2] มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Khon Kaen University
Corresponding author, e-mail: 1991punim@gmail.com

ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 87.50 แม้ผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมจะมีแนวโน้มการพัฒนาในระดับที่ดี แต่จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ขั้นสูงยังไม่บรรลุเป้าหมายร้อยละ 80 ตามที่ตั้งไว้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมในด้านความมั่นใจและการฝึกทักษะการสื่อสารเฉพาะบุคคลต่อไป

คำสำคัญ: ปรากฏการณ์เป็นฐาน, สมรรถนะการสื่อสาร, สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง, สถานการณ์จำลอง

Abstract

The purposes of this research article were 1) to develop communication competencies; and 2) to develop active citizenship competencies of Prathom Suksa 6 students, with the goal of achieving a competency level of “able” or higher for at least 80% of the students. The research was conducted using action research methods. The target group consisted of 8 Prathom Suksa 6 students from Ban Kong Phan School, Udon Thani Province, during the first semester of the 2024 academic year. The research instruments included 12 lesson plans using phenomenon-based learning combined with simulations, a competency assessment form, a behavioral observation form, and post-activity reflection forms. Data were analyzed using mean, standard deviation (S.D.), and percentage. The study found that 1) after the learning activities, students achieved an average score of 35.63 (S.D. = 2.45), representing 79.17%, with 6 students (75.00%) achieving a proficiency level or higher. (The table indicates 75.00%); 2) for the development of active citizenship competencies, students had an average score of 25.88 (S.D. = 0.93), representing 86.25%, with 7 students (87.50%) achieving a proficiency level or higher. Although the overall achievement showed a positive trend, the number of students achieving the high-level criterion did not reach the target of 80%, reflecting areas needing further development in confidence and individual communication skills.

Keywords: Phenomenon-Based, Communication Competencies, Active Citizenship Competencies, Simulation

บทนำ

นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในระลอกที่สองของกระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นความสำคัญไปที่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนและการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้เยาวชนสามารถก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป้าหมายหลักคือการบ่มเพาะให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทั้งความรู้คู่คุณธรรม มีความสุขในการดำเนินชีวิต และสามารถรักษาอัตลักษณ์ความเป็นไทยควบคู่ไปกับการรู้เท่าทันสถานการณ์โลก สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดสมรรถนะหลักที่จำเป็น อาทิ ทักษะการสื่อสาร กระบวนการคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และความสามารถทางเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

ในโลกยุคปัจจุบัน ทักษะการสื่อสารด้วยการพูดจัดเป็นเครื่องมือสำคัญที่ไม่เพียงแต่ใช้เพื่อการติดต่อปฏิสัมพันธ์ในสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นสมรรถนะที่ช่วยให้บุคคลสามารถถ่ายทอดแนวคิดและสร้างอิทธิพลต่อผู้อื่นได้ ดังจะเห็นได้จากการใช้ทักษะการโน้มน้าวใจในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การซื้อขายสินค้า (วัชราภรณ์ อนันต์, 2560) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมรรถนะการสื่อสารมีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลและสังคม ควบคู่ไปกับกระแสโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) การสร้าง "พลเมืองที่เข้มแข็ง" จึงกลายเป็นวาระสำคัญที่ต้องเริ่มต้นจากการวางรากฐานผ่านแผนการศึกษาและหลักสูตร เพื่อหล่อหลอมให้เยาวชนเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ซึ่งมีความสำคัญต่อนักเรียนที่ขาดความมั่นใจ ขาดความรู้และทักษะในการสื่อสาร โดยเฉพาะนักเรียนที่ก้าวเข้าสู่วัยรุ่นและเตรียมตัวในการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ความสามารถด้านการสื่อสารถือเป็นทักษะที่จำเป็นที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถสื่อสารความคิด ความต้องการ อีกทั้งสามารถนำไปใช้ในการนำเสนองานในวิชาต่าง ๆ การนำเสนอตนเองในการสอบสัมภาษณ์และเป็นประโยชน์ในทางการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนต่อไป

นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ท. 2561-2580) ยังเน้นย้ำถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาและดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) เพื่อยกระดับคนไทยให้มีสมรรถนะสูงตามวิสัยทัศน์การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากการเน้นเนื้อหามาเป็นการเน้นทักษะเชิงรุก (Active Leaming) เช่น การเรียนรู้

โดยใช้บริบทหรือปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

หนึ่งในแนวทางที่มีประสิทธิภาพคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation-Based Learning) (Gaba, 2004) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการวิเคราะห์และการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและใกล้เคียงกับความจริง ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based learning) ซึ่งเป็นนวัตกรรมการสอนแบบพหุวิทยาการที่ช่วยกระตุ้นความสืบเสาะและความอยากรู้อยากเห็นผ่านประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม (เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2564) ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐาน(Phenomenon-based Learning)ร่วมกับสถานการณ์จำลอง(Simulation-Based Learning) มีรากฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ซึ่งช่วยให้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์จริง ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนการสื่อสารเพื่อแก้ปัญหา ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาสมรรถนะทั้งด้านการสื่อสารและการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการสังเกตบริบทการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนบางส่วนยังประสบปัญหาในการสื่อสาร โดยเฉพาะการถ่ายทอดความคิดให้ชัดเจนและน่าสนใจ ทั้งที่มีศักยภาพทางความคิดที่ดี ดังนั้น จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารร่วมกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานผสานกับสถานการณ์จำลอง เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง โดยมีนักเรียนร้อยละ 80 มีสมรรถนะการสื่อสารผ่านเกณฑ์ระดับสามารถขึ้นไป

2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง โดยมีนักเรียนร้อยละ 80 มีสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งผ่านเกณฑ์ระดับสามารถขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็น

ฐานควบคู่กับสถานการณ์จำลองในครั้งนี้ ดำเนินการในรูปแบบ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานผู้วิจัยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อวางกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ เทคนิคการสอนแบบปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based learning), การใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation), องค์ประกอบของสมรรถนะการสื่อสาร และนิยามของสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการออกแบบเครื่องมือวิจัย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านกงพาน ตำบลพันดอน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี จำนวน 8 คน ได้มาโดยวิธีการเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือหลักเพื่อใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมที่บูรณาการปรากฏการณ์จริงเข้ากับสถานการณ์จำลอง ซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย 3 วงจร วงจรละ 4 ชั่วโมง วงจรที่ 1 เรื่อง เรียนรู้การเลือกตั้งสร้างจิตสำนึกของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในระบอบประชาธิปไตย วงจรที่ 2 เรื่อง เด็กไทยห่างไกลอบายมุข วงจรที่ 3 เรื่อง ตลาดสินค้าพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน จำนวน 12 แผน รวม 12 ชั่วโมง โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลัก ผ่านกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์สถานการณ์ต้นแบบภายใต้การกำกับดูแลของผู้เชี่ยวชาญ และมีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผน ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของกิจกรรมกับการพัฒนาสมรรถนะ ก่อนนำไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 สถานการณ์จำลอง พัฒนาสถานการณ์จำลองขึ้นใหม่ 12 รูปแบบ โดยประยุกต์ใช้กระบวนการของ Daehler & Folsom, 2016 และ Gaba, 2004 และปรับปรุงประสิทธิภาพผ่านกระบวนการ Try-out กับนักเรียนที่กลุ่มใกล้เคียงเพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุดก่อนนำไปใช้จริง

2.3 เครื่องมือวัดและประเมินผล ประกอบด้วยแบบวัดสมรรถนะการสื่อสาร และแบบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งอิงตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) โดยเครื่องมือทั้งหมดผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

(IOC) (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงค์, 2551) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 (Likert, 1961)

2.4 เครื่องมือบันทึกผล ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และแบบบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

3. กระบวนการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลใน 2 มิติ คือ

3.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อประเมินระดับสมรรถนะของนักเรียนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสังเกตและแบบบันทึกกิจกรรม เพื่อตีความและสรุปพฤติกรรมเชิงลึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง โดยมีนักเรียนร้อยละ 75.00 สามารถแสดงสมรรถนะการสื่อสารในระดับสามารถ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ การเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยคะแนน ($\overline{X}$) เท่ากับ 35.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.45 คิดเป็นร้อยละ 79.17

จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจสะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงหรือพัฒนาแนวทางการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถส่งเสริมสมรรถนะการสื่อสารของนักเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตารางที่ 1 ผลคะแนนจากการวัดสมรรถนะการสื่อสารหลังสิ้นสุดกิจกรรม

จำนวนนักเรียน	คะแนนที่ได้				จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8	45	35.63	2.45	79.17	6	75.00	2	25.00

2. ผลการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง โดยมีนักเรียนร้อยละ

87.50 สามารถแสดงสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งผ่านเกณฑ์ระดับสามารถขึ้นไป พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ การเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยคะแนน ($\overline{\mathbf{X}}$) เท่ากับ 25.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.93 คิดเป็น ร้อยละ 86.25

เมื่อพิจารณาจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ พบว่า 7 คน ผ่านเกณฑ์ คิดเป็น ร้อยละ 87.50 และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ซึ่งหมายความว่าผลการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลองมีประสิทธิภาพในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่สามารถบรรลุเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้อย่างสมบูรณ์

ตารางที่ 2 ผลคะแนนจากการวัดสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งหลังสิ้นสุดกิจกรรม

จำนวนนักเรียน	คะแนนที่ได้				จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		จำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
	คะแนนเต็ม	$\overline{x}$	S.D.	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8	30	25.88	0.93	86.25	7	87.50	1	12.50

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารและผลการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง

จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะการสื่อสาร จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะการสื่อสารอยู่ที่ ร้อยละ 79.17 โดยมีนักเรียน 6 คน (ร้อยละ 75.00) ที่ผ่านเกณฑ์ระดับสามารถขึ้นไป ซึ่งผ่านเกณฑ์และใกล้เคียงค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 การที่นักเรียนบางส่วนยังไม่สามารถผ่านเกณฑ์ได้นั้นอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความมั่นใจในการสื่อสาร การเลือกใช้กลวิธีทางภาษา และการฝึกฝนที่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dweck (2006) ที่ระบุว่าการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง และแนวคิดของ Chan (2011) ที่ชี้ให้เห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลองที่คล้ายกับสถานการณ์จริงสามารถช่วยเสริมสร้างทักษะการพูดได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม แม้สัดส่วนของผู้ผ่านเกณฑ์จะต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้เล็กน้อย แต่ค่าเฉลี่ยคะแนนที่อยู่ในระดับสูงสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มเชิงบวกในการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสาร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในส่วนนี้ ควรมีการพัฒนากิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนฝึกฝนทักษะการขึ้น เช่น การให้ข้อเสนอแนะที่เป็นระบบ การเพิ่มโอกาสให้นักเรียนฝึกพูดในบริบทที่หลากหลาย และการออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ แนวคิดเรื่องเขตพัฒนาการศักยภาพของ Vygotsky (1978) ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะได้ดีขึ้นหากได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมจากครูหรือเพื่อนร่วมเรียน ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

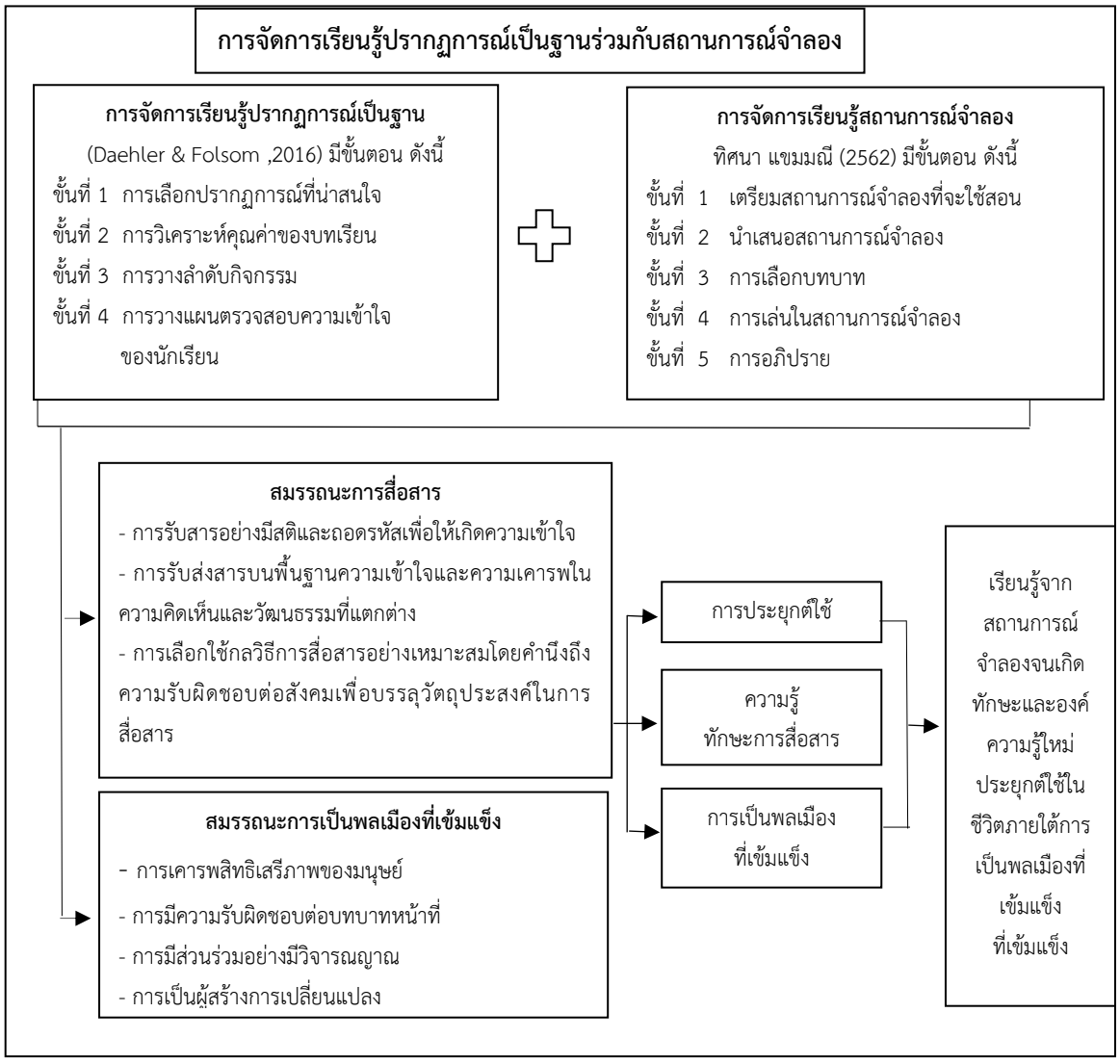
การพัฒนาสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ผลการวิจัยในด้านสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งอยู่ที่ร้อยละ 86.25 โดยมีนักเรียน 7 คน (ร้อยละ 87.50) สามารถผ่านเกณฑ์ระดับสามารถขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลองสามารถกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเมื่อกิจกรรมที่ใช้มีความใกล้เคียงกับบริบททางสังคมที่แท้จริง งานวิจัยของ Westheimer & Kahne (2004) ระบุว่าการสร้างพลเมืองที่เข้มแข็งต้องประกอบด้วยการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการตระหนักถึงบทบาทของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า นักเรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ และเกิดความเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ งานวิจัยของ Torney-Purta et al. (2001) ยังระบุว่า การจัดการเรียนรู้ด้านพลเมืองที่มีประสิทธิภาพควรมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสภาพแวดล้อมจริง รวมถึงการใช้สถานการณ์จำลองและการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคม ซึ่งผลการศึกษานี้ก็ยืนยันว่าการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจและพฤติกรรมการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลองสามารถพัฒนาทั้งสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและสมรรถนะการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ในด้านสมรรถนะการสื่อสาร แม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะพัฒนาได้ในระดับที่ดี แต่ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ได้ทั้งหมด ดังนั้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการพูดโน้มน้าวใจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การใช้เทคนิคการฝึกพูด การให้คำแนะนำเฉพาะบุคคล และการใช้กิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น

ผลการศึกษานี้จึงชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนได้ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีองค์ความรู้ใหม่ คือ การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง สามารถพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับ ทำให้เกิดทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่ดี นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นำไปสู่การสร้างสรรค์และพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาหรือฝ่ายวิชาการของโรงเรียน ควรสนับสนุนเชิงนโยบายในการส่งเสริมให้ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลองไปใช้เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาสมรรถนะสื่อสารและการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของผู้เรียนในระดับนโยบายของแผนการจัดการเรียนรู้

2.กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ควรมีนโยบายผลักดันการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระโดยนำปัญหาหรือปรากฏการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นฐานในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ สามารถนำแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลองนี้ ไปปรับใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารของนักเรียนระดับประถมศึกษาให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ครูผู้สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการพูด ควรนำรูปแบบนี้ไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการฝึกฝนทักษะการพูดย่างต่อเนื่อง เช่น การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ หรือการนำเสนอโครงการ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนการพูดโน้มน้าวใจในบริบทที่หลากหลายซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นใจในการสื่อสารให้แก่ผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น

3. ครูผู้สอนและครูประจำชั้น ควรนำแนวทางนี้ไปใช้ในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนรายบุคคล โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต้น โดยจัดการเรียนรู้แบบตัวต่อตัว การสอนเสริม หรือการให้คำแนะนำเฉพาะบุคคล เพื่อสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนให้แก่ผู้เรียนทุกคน

คำรับรองและการเปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน

1. การเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

ผู้เขียนไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนที่อาจมีอิทธิพลต่อการออกแบบ การดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล หรือการนำเสนอผลการวิจัย

2. การใช้ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดทำต้นฉบับ (Generative AI and AI-assisted Technologies in the Writing Process)

2.1 เครื่องมือและเวอร์ชันที่ใช้ เช่น ChatGPT-4 และ Grammarly (Premium)

2.2 ลักษณะการใช้งาน ผู้เขียนได้ใช้สำหรับการตรวจแก้ไขภาษาอังกฤษและภาษาไทย ตลอดจนช่วยเกลาตัวอักษรสำนวนให้มีความสละสลวย และถูกต้องด้านไวยากรณ์ โดยอยู่ภายใต้การพิจารณาของผู้เขียนซึ่งเป็นผู้ขัดเกลาอักษรสำนวนเป็นหลัก

2.3 ขอบเขตการใช้งาน ผู้เขียนได้ใช้งานในระดับคำศัพท์, ประโยคย่อยในบางส่วนของบทความโดยไม่มีการใช้ AI ในการสังเคราะห์เนื้อหาหลักหรือผลการวิจัย

2.4 คำรับรองความรับผิดขอบของผู้เขียน ผู้เขียนได้ตรวจสอบ แก้ไข และรับผิดขอบเนื้อหาทั้งหมดของบทความฉบับสุดท้ายด้วยตนเองอย่างครบถ้วน

3. คำรับรองเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล (Data Availability Statement)

ข้อมูลงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารและสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลอง” ถูกจัดเก็บไว้โดยผู้วิจัย ทั้งนี้ มีข้อจำกัดด้านความเป็นส่วนตัวและจริยธรรมในการไม่เปิดเผยข้อมูลสาธารณะแต่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้จากผู้นิพนธ์เมื่อมีเหตุผลอันสมควร

4. คำรับรองด้านจริยธรรมการวิจัย (Ethics Statement)

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น (โครงการขอรับการพิจารณาแบบยกเว้น - Exemption Research ตามบันทึกข้อความ เลขที่ อว 660304.1/5591 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2567) และได้รับความยินยอมจากผู้เข้าร่วมการวิจัยตามหลักจริยธรรมการวิจัย

5. แหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย (Funding)

ผู้เขียนไม่มีแหล่งทุนสนับสนุนในการวิจัย เป็นการดำเนินงานด้วยทุนส่วนตัว

6. การระบุบทบาทของผู้มีส่วนร่วมตามหลัก CRediT

ผู้เขียนทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวคิด การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การเรียบเรียงเขียนรายงานการวิจัยฉบับนี้ร่วมกัน

นางสาวนิชนันท์ พนมเขต (ผู้วิจัยหลัก)

-ร่วมกันกำหนดแนวคิดและวัตถุประสงค์

-เป็นผู้ออกแบบระเบียบวิธีวิธีวิจัย

-ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและทดลองปฏิบัติจริง

-จัดเก็บและดูแลรักษาข้อมูลดิบของการวิจัย

-ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

-ออกแบบและจัดทำแผนภาพตาราง หรือการนำเสนอผลการวิจัย

-เขียนร่างต้นฉบับบทความวิจัย

-ตรวจทาน ปรับปรุง และแก้ไขต้นฉบับ

-ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและผลการวิจัย

ดนิตา ดวงวิไล

-ร่วมกันกำหนดแนวคิดและวัตถุประสงค์

-ผู้กำกับดูแลและให้คำปรึกษาตลอดโครงการวิจัย

-ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กระทรวงศึกษาธิการ.

เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2564). *Phenomenon Based Learning: การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน***.** https://thepotential.org/knowledge/ phenomenon-based-learning/

วัชราภรณ์ อนันต์. (2560). *ความเป็นภาษาพูดและวัจนกรรมที่ใช้ในการโน้มน้าวใจในหนังสือประเภทพัฒนาตนเอง: การวิเคราะห์ในมิติด้านเพศ.* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564.* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580.* สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงค์. (2551). *การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC).* https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329.

Chan, C. K. (2011) Students' views of collaboration and online participation in Knowledge Forum. *Computers & Education*, *57*(1), 1445-1457.

Daehler, K., & Folsom, J. (2016). Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning. *Journal of Education Studies*, *46*(2), 348–65.

Dweck, C. (2006). Who will the 21st-century learners be?. *Knowledge Quest*, *38*(2), 8-10.

Gaba, D. M. (2004). The future vision of simulation in health care. *BMJ quality & safety*, *13*(1), 12-30.

Likert, Rensis A. (1961). *New Patterns of Management*. McGraw-Hill Book Company Inc.

Torney-Purta, J., Lehmann, R., Oswald, H., & Schulz, W. (2001). *Citizenship and education in twenty-eight countries: Civic knowledge and engagement at age fourteen.* International Association for the Evaluation of Educational Achievement.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes.* Harvard University Press.

Westheimer, J., and Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American educational research journal*, *41*(2), 237-269.